

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

KANUN NUMARASI

: 5510

KABUL TARİHİ

: 31/5/2006

YAYIMLANDIĞI RESMÎ GAZETE

: TARİH: 16/6/2006 SAYI: 26200

YAYIMLANDIĞI DÜSTUR

: TERTİP: 5 CİLT: 45

AKADEMİK

MADDE 32

DOÇ. DR. MEHTAP YÜCEL BODUR

ÖLÜM SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR VE YARARLANMA ŞARTLARI

MADDE 32 - Ölüm sigortasından sağlanan haklar şunlardır:

- a) Ölüm aylığı bağlanması.
  - b) Ölüm toptan ödemesi yapılması.
  - c) Aylık almakta olan kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi.¹
  - d) Cenaze ödeneği verilmesi.
- (Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008-5754/20 md.) Ölüm aylığı;
- a) En az 1800 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar için, her türlü borçlanma süreleri hariç en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, toplam 900 gün malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş,
  - b) 47 nci maddede yazılı sebeplerle kazaya uğramış, malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış,
  - c) Bağlanmış bulunan malûllük, vazife malûllüğü veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş,

¹ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanununun 20 nci maddesiyle; bu bentte yer alan "eş ve çocuklara" ibaresi "kız çocuklarına" şeklinde değiştirilmiştir.

durumda iken ölen sigortalının hak sahiplerine, yazılı istekte bulunmaları halinde bağlanır.

Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanların hak sahiplerine aylık bağlanabilmesi için ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin her türlü borcunun olmaması veya ödenmesi şarttır.

İLGİLİ MEVZUAT: Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği, 2018/38 sayılı Genelge

KAYNAKÇA

ALPER Yusuf; Türk Sosyal Güvenlik Sistemi ve Sosyal Sigortalar Hukuku, 9. Baskı, Bursa 2018.

ALTINDAL Ayça; “Ölüm Sigortasında Koşullu Ölüm Yardımlarının Türkiye’de Uygulanabilirliği ve Aktüeryal Analizi”, TİSK Akademi, 2015/1, 88-111.

ARICI Kadir; Türk Sosyal Güvenlik Hukuku, Ankara 2015.

ASLANKÖYLÜ Resul; Sosyal Sigortalar Kanunu Yorumu, Ankara 2003.

BAŞBUĞ Aydın; Sosyal Güvenlik Sisteminde Sosyal Sigortalar, Ankara 2013.

CANİKLİOĞLU Nurşen; 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu Açısından Geride Kalanların Korunması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1997.

ÇENBERCİ Mustafa; Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Ankara 1977.

DOĞAN YENİSEY Kübra; Social Security Law In Turkey, The Netherlands 2013.

DURAL Mustafa/ÖĞÜZ Tufan; Türk Özel Hukuku, Cilt 2, Kişiler Hukuku, 20. Baskı, İstanbul 2019.

ELMA Ramazan; Sosyal Güvenlik Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2019.

ERDOĞAN İhsan/KESKİN Dilşat; Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükmeleri Kişiler Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2019.

GÖKALP CİVAN Arzu; Sosyal Güvenlik Hukukunda Ölüm Sigortası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019.

GÖKÇEK KARACA Nuray; AB Ülkeleri ve Türkiye’de Zorunlu Sosyal Sigorta Sisteminde Ölüm Sigortasından Hak Sahiplerine Sağlanan Sosyal Güvenlik Yardımları, A.Can Tuncay’a Armağan, İstanbul 2005, 999-1044.

GÜZEL Ali/ OKUR Ali Rıza/ CANİKLİOĞLU Nurşen; Sosyal Güvenlik Hukuku, 18. Bası, İstanbul 2020.

HELVACI Serap; Gerçek Kişiler, İstanbul 2010.

HÜSEYİNLİ Namık/AKTUĞ Semih; “Türkiye ve Azerbaycan Sosyal Güvenlik Hukukunda Ölüm Sigortası” Kamu-İş; C.12, S.4, 2012, 125-153.

İNCEMAN Ali; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi, Cilt 1, Ankara 2023.

KILIÇOĞLU Ahmet; Medeni Hukuk Temel Kavramlar Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Ankara 2016.

KORKUSUZ Refik/ Uğur Suat; Sosyal Güvenlik Hukuku, 3. Baskı, Bursa 2013.

KURUCA Mustafa/ ÖZDAMAR Murat; Tüm Yönleriyle Emeklilik, 2. Baskı, Ankara 2013.

KURUCA Mustafa; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa Göre Ölüm Aylığı, Mali Çözüm Dergisi, Eylül-Ekim 2008, 141-153.

MUTLAY Faruk Barış; Sosyal Sigorta Yardımlarına Hak Kazanma Koşulları ve Eşitlik İlkesi, İstanbul 2014.

OZANOĞLU Teoman; Ölüm Sigortası, Çimento İşveren Dergisi, Mart 1988, 7-18.

ÖZDAMAR Murat; Kadınlara Eşinden ve Anne-Babasından Ölüm Aylığı Bağlanması, E-Yaklaşım Dergisi, Temmuz 2024, Sayı: 379.

ÖZDEMİR Halil; “Yargı Kararları Işığında 5510 Sayılı Yasa’nın 56/Son Maddesi Boşandığı Eşikle Birlikte Yaşayanın Gelir ve Aylığının Kesilmesi İncelemesi, Sicil İş Hukuku Dergisi, Mart 2013, S. 29, 192-206.

SGK, Ölüm Sigortası İle İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm Geliri İlk ve İkinci Karar İşlemleri Eğitim Notu, Ankara 2018. (Eğitim Notu)

SÖZER Ali Nazım; Türk Sosyal Sigortalar Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 2019.

SÜMER Haluk Hadi; Sosyal Güvenlik Hukuku, Ankara 2020.

ŞAKAR Müjdat; Sosyal Sigortalar Uygulaması, 12. Baskı, İstanbul 2017.

TUNCAY A.Can; “5510 Sayılı Kanun Açısından Ölüm Sigortası”, Prof. Dr. Ali Güzel’e Armağan, C. 2, İstanbul 2010, 1231-1245.

TUNCAY A.Can/ EKMEKÇİ Ömer; Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 20. Bası, İstanbul 2019.

UŞAN M.Fatih; Türk Sosyal Güvenlik Hukukunun Temel Esasları, 2. Baskı, Ankara 2009.

ÜÇİŞİK H. Fehim; Sosyal Güvenlik Hukuku, İstanbul 2015.

YORULMAZ Çiğdem; “Ölüm Sigortası”, Ankara Barosu Dergisi, Y.68, S.3, 2010, 289-309.

1. SİGORTALI BAKIMINDAN ÖLÜM SİGORTASINDAN HAK KAZANMA ŞARTLARI²

Ölüm sigortası, sigortalının ölümünden sonra geride kalan eş, çocuk ve ana babasını sigortalının ölümü nedeniyle uğradıkları yarım endişesinden kurtarmayı ve gelir kaybının telafi edilmesini amaçlar³. Ölüm sigortasının korumayı hedeflediği kitle geride kalan aile bireyleridir⁴. Ölüm sigortası diğer sigorta kollarından farklı olarak sigortalının kendisine değil, ölümünün ardından geride kalan hak sahiplerine sosyal güvenlik garantisi sağlayan uzun vadeli bir sosyal sigorta koludur⁵. Ölüm sigortasından doğan yardımlar terekeye dahil olmadığı için intikal eden değil, ölenin malvarlığı dışında, geride kalanın şahsında doğan haklardır.

Ölüm sigortasından sağlanan hakların her biri için Kanunda ayrı şartlar aranmaktadır. Ölüm aylığı için kurumla ilişkili olma, belli bir süre prim ödeme ve sigortalılık süresi şartı aranırken, toptan ödeme için aylık alma şartlarının sağlanamamış olması, cenaze ödeneği için 360 gün yaşlılık, malullük, ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması gerekir. Bu anlamda en önemli hak olan ölüm aylığı bağlanması hususu diğerlerinden daha özellikli şartlara tabi kılınmıştır.

Bu halde hak sahiplerinin ölüm aylığına hak kazanabilmesi için ölen sigortalının sahip olması gereken birtakım şartlar ile kendilerinin sahip olması aranan birtakım hususlar bulunmaktadır. Ölüm aylığının bağlanabilmesi için her ikisine ilişkin koşulların da eksiksiz oluşması gerekmektedir⁶.

A.ÖLÜM, ÖLÜM KARİNESİ, GAİPLİK

Ölüm sigortasında hakkı doğuran olay sigortalının ölümüdür. Ölümün meydana geliş şekli veya ölümden dolayı ölen sigortalının kusuru ölüm sigortasından yararlanma şartlarını etkilemez⁷. Yalnızca sigortalının iş kazası ve

² 5510 sayılı Kanununun 32. maddesinin şerhine ilişkin bu çalışmanın esasını, Mehtap Yücel Bodur tarafından yazılmış ve Seçkin Yayınevi tarafından 2021 yılında Ankara'da basılmış olan "Türk ve Avrupa Birliği Sosyal Güvenlik Hukukunda Ölüm Sigortası" başlıklı kitap oluşturmaktadır. Kitabın tam metni ve konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için yazarın ilgili eserine bakınız.

³ SGK, Eğitim Notu, s.1. **Ozanoğlu**, s.8. **Özdemir**, s.192. **Hüseyinli/Aktuğ**, s.125. **Sümer**, s.234. **Altındal**, s.89. **Çenberci**, s.503. **Tuncay/Ekmekçi**, s. 546. **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.614. **Korkusuz/Uğur**, s.388. **Arıcı**, s.9. **Uşan**, s.229.

⁴ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s. 614. **Hüseyinli/Aktuğ**, s.126. **Tuncay/Ekmekçi**, s. 546. **Korkusuz/Uğur**, s.388. **Alper**, s.340. **Arıcı**, s.386. **Tuncay**, s.1231.

⁵ **Kuruca**, s.141. **Caniklioğlu**, s.1. **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.614. **Korkusuz/Uğur**, s.388. **Alper**, s.340. **Arıcı**, s.386. **Sözer**, s.445. **Şakar**, s.269. **Sümer**, s.234. **Uşan**, s.229. **Gökçek Karaca**, s.999. **Kuruca/Özdamar**, s.183. **Mutlay**, s.486. **Yorulmaz**, s.289.

⁶ **Çenberci**, s.506. **Aslanköylü**, s.631.

⁷ **Ozanoğlu**, s.8. **Hüseyinli/Aktuğ**, s.127. **Çenberci**, s.507. **Aslanköylü**, s.631. **Caniklioğlu**, s.146. **Tuncay/Ekmekçi**, s. 547. **Doğan Yenisey**, s.151. **Uşan**, s.231. **Tuncay**, s.1232. **Mutlay**, s.491.

meslek hastalığı sonucunda ölümü durumunda şayet ölüm sigortasından aylık bağlanabilmesi için gereken şartları da sağlıyorsa hak sahiplerine hem ölüm geliri hem ölüm aylığı bağlanmaktadır⁸.

Ölen, ölüm karinesi olan ya da mahkeme kararıyla gaipliğine karar verilen sigortalının hak sahipleri ölüm sigortasından faydalanabilir. Ölüm karinesi olan ve böylece ölü kaydı düşülen kişi hayatta ise ve ortaya çıkarsa terekesini sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde geri isteyebilir⁹. Ancak bu durumda hak sahiplerine ödenen ölüm sigortasından doğan menfaatlerin geri istenemez¹⁰. Ölüm karinesi ile ölü kaydı düşülmesinde hak sahiplerinin bir kastı/kusuru yahut Kurumun hatası bulunmamaktadır. Bir diğer ifadeyle haksız bir kazanım söz konusu olmadığından sağlanan haklar geri istenememelidir.

TMK'nın 35. maddesi uyarınca mahkeme kararı ile gaipliğine karar verilen kişiler gaiplik tarihi itibarıyla ölmüş kabul edilmekte olduğundan SGK'da hak sahiplerine 5510 sayılı Kanunun 32. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen; ölüm aylığı bağlanması, ölüm toptan ödemesi yapılması, aylık almakta iken evlenen kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi yardımlarını bu tarihi esas alarak yapmaktadır. Ancak cenaze masrafı yapmadıkları gerekçesiyle hak sahiplerine cenaze ödeneği ödenmemektedir¹¹. Bu husus eşitlik ilkesine aykırıdır¹².

Mahkeme kararında gaibin en son görüldüğü tarih sadece yıl olarak belirtildi ise sigortalıların ölüm tarihi 1 Temmuz (YIL) olarak kabul edilmektedir. Hiçbir tarih belirtilmedi ise mahkeme kararının kesinleştiği tarih, ölüm tarihi olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla mahkeme kararı olmaksızın gaipliğe hükmolunamayacağından, zamanaşımı ve hak düşürücü süreler de gaipliğe ilişkin kararın kesinleştiği tarihte başlamaktadır. Bu husus Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 118. maddesinin 5. fıkrasında hüküm altına alınmıştır.

Gaipliğe ilişkin mahkeme kararının kesinleşme tarihinden itibaren beş yıl içinde SGK'ya ölüm aylığı için müracaat edilmesi halinde, gaiplik tarihinden itibaren ölüm aylıkları bağlanacakken, müracaat edilmemesi halinde; müracaat tarihinden geriye doğru beş yıllık ölüm aylıkları ödenmektedir.

Gaiplik kararı verilen kişinin hayatta olduğunun ortaya çıkması halinde de kanımızca, hak sahiplerine ödenen ölüm sigortasından doğan menfaatler geri istenememelidir¹³. Zira 5510 sayılı Kanunun 96. maddesi uyarınca burada hak sahiplerinin bir kastı/kusuru yahut Kurumun hatası bulunmamakta-

⁸ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s. 614.

⁹ **Helvacı**, s.30. **Kılıçoğlu**, s.209. **Erdoğan/Keskin**, s.325. **Dural/Öğüz**, s. 27.

¹⁰ **Caniklioğlu**, s.15.

¹¹ **Gökalp Civan**, s.14.

¹² **Mutlay**, s.490.

¹³ **Caniklioğlu**, s.18. **Aslanköylü**, s.631-632.

dır. Nitekim SGK uygulamasında da aynı yöndedir¹⁴. Ancak gaiplik kararının alınmasında hak sahiplerinin kötüniyetli davrandığının tespit edilmiş olması halinde Kurumca ödenen aylıklar geri istenebilecektir. Zira bu durumda hak sahiplerinin bir kastı/kusuru söz konusu olacaktır¹⁵.

B. SİGORTALININ KURUMLA İLİŞKİSİ

aa. Vazife Malullüğü, Malullük veya Yaşlılık Aylığı Almakta İken Ölenler

5510 sayılı Kanununun 32. maddesine göre md. 47'de yazılı sebeplerle kazaya uğramış, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken ölenlerin hak sahipleri ölüm aylığı için talepte bulunabilirler. Bilindiği üzere kendilerine aylık veya gelir bağlanan sigortalılara pasif sigortalı denmektedir. Kanunda zikredilen, pasif sigortalı iken ölenlerin hak sahiplerinin ölüm aylığı alabilme hakkının olduğudur. Esasen sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı bakımından malullük aylığı için aranan 10 yıl -1800 gün şartı ölüm sigortası için aranan şartlardan daha yüksektir, başkasının bakımına muhtaç derecede malul olanlar için ise eşittir. Yaşlılık aylığı için öngörülen sigortalılık ve prim gün sayısı da amacına uygun olarak elbette ölüm sigortasından daha yüksektir. Dolayısı ile bu aylıklara hak kazanmış durumda olan sigortalılar ölüm sigortası için öngörülen süre ve prim koşulunu da evleviyetle sağlamaktadırlar¹⁶.

32. maddenin atıf yaptığı 47. maddede yazılı sebepler md. 4/1 (c) sigortalıları için vazife malullüğü yaratan; sigortalıların vazifelerini yaptıkları sırada veya vazifeleri dışında idarelerince görevlendirildikleri herhangi bir kamu idaresine ait başka işleri yaparken bu işlerden veya kurumlarının menfaatini korumak maksadıyla bir iş yaparken ya da idarelerince sağlanan bir taşıtla işe gelişi ve işten dönüşü sırasında veya işyerinde meydana gelen kazaları ifade eder. Bu madde gereğince vazife malullüğü aylığı almakta iken veya vazife malullüğü aylığı bağlanması gerekirken ölenlerin hak sahiplerine, müstahak olmaları halinde harp malullüğü zammı da dahil olmak üzere prim ödeme gün sayısına bakılmaksızın ölüm aylığı bağlanır (md.47/13).

bb. Aylık Bağlama İşlemlerinin Tamamlanmasından Önce Ölenler

5510 sayılı Kanununun 32. maddesine göre sigortalı; malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamışken ölmüş ise hak sahipleri ölüm aylığına hak kazanabilir. Bu konu yaşlılık aylığına hak kazanma şartları bakımından daha açıktır. Sigortalı şartları sağlıyor ancak henüz Kuruma başvurmadı ya da başvurdu, işlemler tamamlanmadı ise de ölüm aylığı hakkı doğabilir. Burada tartışma yaratabi-

¹⁴ SGK, Eğitim Notu, s.45.

¹⁵ Aslanköylü, s.632. Caniklioğlu, s.18

¹⁶ Caniklioğlu, s.191.

lecek olan husus malul kalan sigortalının Kuruma hiç başvurmaması ya da başvurmuş ancak rapor alma aşamasında ölmüş olması durumudur. Maluliyet fiili bir durum olduğundan geçmişe dönük ispatı sorun teşkil edebilecektir. Bu halde hak sahiplerinin ölen sigortalının malullük şartlarını yerine getirdiğini kanıtlamaları gerekecektir¹⁷.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus sigortalının ölüm tarihinde hak kazanıp Kurum'dan tahsil edemediği malullük ve yaşlılık aylığının terekeye dahil edilmesidir. Bu nedenle öğretide mirasçılara ödenmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁸. Kurumdan gelir/aylık almakta iken vefat eden sigortalı ve hak sahiplerinin ölüm tarihinden önce hak edip alamadıkları gelir/ aylıklarının varislerine ödenmesine "verese işlemi" denilmektedir¹⁹. Bu husus şu örnekle açıklanabilir: Sigortalı yaşlılık aylığının şartlarını sağlayıp Kuruma başvurmuştur. Ancak kendisine aylığın bağlanması birkaç ay sürmüştür. Bu süre içinde sigortalı ölmüştür. Geride sadece torunu vardır. Başvuru tarihi ile aylık bağlanma tarihi arasında tahsil edemediği aylık terekeye dahil olacak ve mirasçısı olan torunu bunu alabilecektir. Ancak öldüğü tarih itibariyle hak sahibi niteliğine sahip kimse olmadığı için ölüm aylığı bağlanmayacaktır.

cc. Yeniden Çalışmaya Başladığı İçin Aylıkları Kesilenlerden Ölenler

5510 sayılı Kanun md. 4/1 (a) ve (c) bendine göre sigortalı olanlardan ilk defa 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce sigortalı olanlara aylıkları kesilmeden sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışma olanağı tanınmıştır (5510 sayılı Kanun geçici 14 md.). Yeniden çalışmaya başladığı için yaşlılık aylığı kesilenlerden ölenlerin hak sahiplerine bu yaşlılık aylığı paylaşılacak, çalışmış ve sosyal güvenlik destek primi ödemiş oldukları süreler için dağıtılacak aylıkta bir değişiklik yapılmayacaktır²⁰.

Aylıkları kesilmeksizin çalışması mümkün olmayan sigortalıların bu süre içinde vefat etmeleri durumunda 2829 sayılı Kanununun 5. maddesinin son fıkrası uyarınca aylık bağlanmış olan süreleri sonraki çalışmalarıyla birleştirilemeyeceğinden, sigortalının bu çalışmalarından ötürü hak sahiplerine ikinci bir ölüm aylığı bağlanabilecektir. Örneğin 5434 sayılı Kanun kapsamında yaşlılık aylığı almakta olan iştirakçinin, 5335 sayılı Kanunun md.30/2. fıkrasında belirtilen kamu işyerlerinde md. 4/1 (a) kapsamında çalışmaya başlaması ve bu sürede vefat etmesi halinde hak sahiplerine md. 4/1 (c) kapsamında dul ve yetim aylığı bağlanacak, ayrıca md. 4/1 (a) kapsamındaki sigortalılık süresi ve prim gün sayısı ile ölüm aylığı bağlanabiliyorsa hak sahiplerine bu statüden de ölüm aylığı bağlanacaktır²¹.

¹⁷ **Aslanköylü**, s.632.

¹⁸ **Kuruca/Özdamar**, s.190. **Caniklioğlu**, s. 259. **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.637.

¹⁹ 2018/38 sayılı Genelge 4. Kısım 15. Bölüm 3. başlık

²⁰ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.633.

²¹ **Gökalg Civan**, s.98.

dd. Sigortalılık Süresi ve Prim Gün Sayısını Sağlamak

aaa. 1800 Gün Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi Bildirilmiş Olmak

Ölüm sigortası primli bir sosyal sigorta dalıdır. Uzun vadeli sigorta kolları olan yaşlılık malullük ve ölüm için tek bir oranda prim alınsa da aranan sigortalılık süreleri farklıdır. Ölüm sigortasında, yaşlılık ve malullük sigortasından daha düşük prim ödeme gün sayısı ve sigortalılık süresi belirlenmiştir.

5510 sayılı Kanun md. 32'ye göre md. 4/1 (a), (b) ve (c) bendi kapsamında sigortalı olanların hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesi için sigortalının en az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş iken ölmüş olması aranmaktadır. Burada yalnızca prim gün sayısı aranmakta olup, ayrıca sigortalılık süresine bakılmamaktadır. 1800 gün, 5 yıla tekabül ettiği için ayrıca 5 yıl sigortalılık süresinin aranmamasının yerinde olduğu öğretide de belirtilmektedir²².

1800 prim gün sayısının tespitinde primlerin devamlı yahut fasıllı olarak ödenmiş olması önem arz etmemektedir²³. Yine primlerin aynı ya da farklı sigortalılık statüsünde ödenmiş olması da bir farklılık teşkil etmemektedir²⁴. Ancak birden fazla statüde çalışan sigortalının ölümü halinde aylık bağlanacak statünün tespit edilmesi önemlidir. 1800 prim gün sayısının tespitinde 18 yaşından önceki malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri de prim gün sayısına dahil edilir. Ayrıca borçlanılan süreler için ödenen primler ile hizmetlerin ihyası halinde canlandırılan primler de prim ödeme gün sayısında dikkate alınır.

1800 prim gün sayısının tespitinde Kanun lafzında da belirtildiği üzere primlerin bildirilmiş olması gerekli ve yeterli olup, kural olarak ödenmiş olması gerekmektedir²⁵. Ancak md. 4/1 (b) kapsamındaki sigortalılar için

²² **Gökalp Civan**, s.56.

²³ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s. 170. **Doğan Yenisey**, s.152. **Mutlay**, s.490.

²⁴ **Gökalp Civan**, s.57.

²⁵ **Tuncay/Ekmekçi**, s.548. Bu konuda Yargıtay kararları da aynı doğrultudadır. Y.10. HD. E. 2011/3643, K. 2011/7739, T. 26.5.2011 "Kabule göre; davacılar ölüm aylığı tahsisinde, sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı, talep tarihindeki Kurum kayıtlarına göre belirlenmektedir. 506 sayılı Kanun'un 79'uncu maddesinde; "Yönetmelikte tespit edilen belgeleri işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilmeyen sigortalıların, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak 5 yıl içerisinde mahkemeye başvurarak alacakları ilam ile ispatlamaları halinde, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları nazara alınır." hükmü öngörülmüş olup, mahkeme kararıyla tespit edilen günlere ilişkin primleri ödeme yükümü işverene, tahsil yükümü ise Kuruma aittir. Tespite konu hizmetlere ilişkin prim borcunun ödenip ödenmediğine bakılmaksızın hizmet tespiti kararıyla kazanılan gün sayısı, ancak hizmet tespitine ilişkin hükmün kesinleşmesinden sonra Kurum yönünden bağlayıcılık kazanır. Bu nedenle; hizmet tespitine ilişkin karar kesinleşmeden, hizmet tespitiyle kazanılan gün sayısı eklenmek suretiyle bulunan gün sayısı üzerinden ölüm aylığına hak kazanıldığının tespitine karar verilemeyeceği hususu, bozma üzerine yürütülecek yargılamada nazara alınmalıdır. Anılan maddi ve hukuki

prim borcunun bulunmaması arandığından onlar bu kural bakımından istisnadılırlar. Böylece kendi primlerini kendileri yatırmayan md. 4/1 (a) ve (c) kapsamındaki çalışanların işverenin kusurundan dolayı mağdur olmaları engellenmiştir²⁶.

Sigortalıların prim ödeme gün sayılarına; maden işyerlerinin yeraltı işlerinde geçen hizmetlerin dörtte biri, fiili hizmet süresi zammı ve başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunan kadın sigortalıların çalışmalarının dörtte biri dahildir²⁷.

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları uygulamasında, hesaplanan fiili hizmet süresi zammı 5510 sayılı Kanununun 40. maddesinde düzenleme altına alınmıştır. Bu süreler de bazı şartlar altında prim ödeme gün sayısına dahil edilmektedir. Sigortalının; 5510 sayılı Kanun md. 40/2. fıkrasının (1) ila (9), (11), (12), (15), (16), (17), (18) ve (19)'uncu bentlerine göre beş yılı; (13) ve (14)'üncü bentlerine göre (Türk Silâhlı Kuvvetlerinde, Emniyet ve polis mesleğinde, Milli İstihbarat Teşkilâtında çalışanlar için) sekiz yılı geçmemek üzere prim ödeme gün sayısına eklenecektir. Maddenin (10) numaralı bendinde (yeraltı işlerinde çalışanlar için) prim ödeme gün sayısına yapılacak ilavede süre sınırlaması bulunmamaktadır. Fiili Hizmet Süresi Zammı Uygulamasının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe göre, fiili hizmet süresi zammının toplam hizmet yılına ilave edilmesinde, Kanun'da öngörülen beş ya da sekiz yıllık sürelerin aşılp aşılmadığına bakılacak, 2008/Ekim ayından önce beş ya da sekiz yıllık süreler aşılmış ise hizmet yılına ilave yapılmasında 2008/Ekim ayından sonra geçen fiili hizmet süresi zammı süreleri dikkate alınmayacaktır²⁸.

Başka birinin sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunan kadın sigortalılar için ise 5510 sayılı Kanununun md. 28/8 hükmünde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra geçen prim ödeme gün sayılarının dörtte birinin, prim ödeme gün sayıları toplamına ekleneceği ifade edilmektedir.

1800 prim gün sayısı incelenirken, 1479 sayılı Kanun dönemine ilişkin prim ödeme gün sayısında 6 eksik gün sebebiyle ölüm aylığı bağlanmayan bir olaya ilişkin Yargıtay, "Kurumun beş yıl şartının altı günlük eksik süre sebebiyle yerine gelmediği gerekçesiyle davacının ölüm aylığı talebinin reddetmesi Medeni Kanununun 2. maddesinde ifadesini bulan objektif iyiniyet kuralına aykırılık teşkil ettiği gibi Kurumun bu İşlemi Sosyal Güvenlik hakkının hukuksal niteliği ile de örtüşmemektedir" şeklinde hüküm tesis etmiştir²⁹.

olgular gözetilmeksizin eksik araştırma, inceleme ve yanılığlı değerlendirme ile yazılı gerekçelerle karar verilmesi, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir."

²⁶ **Gökalep Civan**, s.61.

²⁷ 2018/38 sayılı Genelge, 1. Kısım 2.1.

²⁸ 2018/38 sayılı Genelge, 1. Kısım, 2.2.3.

²⁹ Y.21.HD. E. 2008/12591, K. 2009/11843, T. 1.10.2009

Bu konuda belirtilmesi gereken bir husus da 3201 sayılı Kanun md.9 uyarınca kısmi yaşlılık aylığı bağlananların durumudur. Bu kişilerin ölümü halinde Türkiye'deki hizmetleri 1800 prim gün sayısından fazla ise ölüm aylığı bağlanabilecek, düşükse şartları tamamlaması gerekecektir³⁰.

bbb. 5 Yıldan Beri Sigortalı Bulunup, Toplam 900 Gün Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi Bildirilmiş Olmak

5510 sayılı Kanunda md.4/1 (a) kapsamındaki sigortalılar hakkında ölüm aylığına hak kazanabilmek için sigortalı bakımından aranan şartlara bir kolaylaştırılmış alternatif tanınmıştır. Bu alternatif, md.4/1 (a) kapsamındaki sigortalılar bakımından bir seçimsel hak niteliğindedir³¹.

Ölüm sigortası için sigortalılık süresi, sigortalının malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarih ile sigortalının ölümüne kadar geçen tarih arasındaki süredir. Sigortalılık süresinin belirlenmesinde bu sürenin tamamen çalışarak yahut fasilalı ya da birden çok sigortalılık haline tabi geçirilmesi farklılık arz etmemektedir³². Sözleşmenin askıda olduğu süreler de sigortalılık süresine dâhildir³³.

Sigortalının işe giriş tarihi, işe başlama tarihi ve primlerin ödenmeye başladığı tarih birbirinden farklı olabilmektedir. Bu durumda esas alınması gereken sigortalının işe başlama tarihidir. Ancak sigortalının yalnızca işe giriş tarihi ile primlerin ödenmeye başladığı tarih belli, fiili olarak çalışmaya başladığı tarih belli değilse bu durumda sigortalılık süresinin başlangıcı primlerin ödenmeye başladığı tarih olacaktır³⁴.

506 sayılı Kanun döneminde sigortalılık süresi, sigortalılığın sona erdiği tarihle başladığı tarih arasındaki süreye itibari hizmet sürelerinin 5434 sayılı Kanuna göre fiili hizmet zamlarının eklenmesi ile hesaplanmaktaydı³⁵. Ancak 5510 sayılı Kanunda fiili hizmet süresi zammı sigortalılık süresine değil, prim gün sayısına eklenmektedir.

5510 sayılı Kanunda 5 yıllık sigortalılık süresine kümülatif olarak aranan ikinci şart ise 900 gün malullük, yaşlılık, ölüm sigortaları primi bildirilmiş olmaktır. Burada da "prim bildirilmiş olması" yeterli olup "ödenmiş olması" aylık bağlanması bakımından önemli değildir³⁶.

³⁰ İnceman, s.755.

³¹ AYM E. 2015/10, K. 2017/93, T. 22.10.2015 Resmi Gazete Sayısı: 29525.

³² Güzel/Okur/Caniklioğlu, s. 170. Tuncay/Ekmekçi, s.151. 2018/38 sayılı Genelge 1. Kısım 1. Ozanoğlu, s.10. Caniklioğlu, s.159. Kuruca/Özdamar, s.54. Doğan Yenisey, s.152. Uşan, s.232. Mutlay, s.490.

³³ Ozanoğlu, s.10.

³⁴ 2018/38 sayılı Genelge 1. Kısım 1.1.1.

³⁵ Ozanoğlu, s.10.

³⁶ Y.HKG E.2011/10-475, K.2011/560, T. 28.9.2011

1800 prim gün sayısından farklı olarak 900 günün hesabında da borçlanma sürelerinin dâhil edilip edilmeyeceği öğretide ve Yargıtay kararlarında farklı görüşlerin oluşmasına sebebiyet vermiştir. Borçlanma süreleri sigortalılık süresinin başlangıç tarihini geriye götürdüğünden ölüm aylığına hak kazanabilmek bakımından önemli bir konudur³⁷. Kanunda yer alan "...her türlü borçlanma süreleri hariç..." ibaresine karşı Anayasa'nın 10., 11., 13., 41., 60. ve 61. maddelerine aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesine iptal davası açılmıştır. Açılan iptal davasında Anayasa Mahkemesi³⁸ itirazı reddetmiş, kanunkoyucunun takdir yetkisi içinde görmüş ve Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir.

5510 sayılı Kanuna göre 1800 prim gün sayısının belirlenmesinde her türlü borçlanma süreleri ve hizmet birleştirmeleri dâhil edilirken; Kanun gereğince md. 4/1 (a) kapsamındaki sigortalılar için 5 yıl- 900 prim gün sayısından ölüm aylığına hak kazanabilmek için gerek sigortalının gerek hak sahiplerinin, hiçbir borçlanma süreleri dikkate alınmaz. Örneğin, 1.1.2009 tarihinde vefat eden A'nın 500 prim ödeme gün sayısı varsa ve sağlığında 540 gün askerlik borçlanması yaptıysa borçlanma süresi hariç 900 prim ödeme gün sayısı olmadığı için geride kalanlarına aylık bağlanamayacaktır. Ancak ölüm 1.10.2008 tarihinden önce gerçekleşiyse kazanılmış hak olduğu için borçlanma hangi tarihte olursa olsun (ölümden önce ya da sonra- 1.10.2008'den önce ya da sonra fark etmeksizin) 900 günün hesabında dikkate alınacaktır³⁹.

Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise 900 prim gün sayısı ile 5 yıllık sigortalılık süresinin birlikte aranmasıdır. Örneğin 1.1.2006 - 30.8.2008 tarihleri arasında çalışıp 910 prim gün sayısı bulunan A, 2009 yılında vefat etse, 900 prim gün sayısı olsa da 5 yıllık sigortalılık süresi olmadığından, hak sahiplerine aylık bağlanmayacaktır⁴⁰.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararlarında istikrarlı bir biçimde "borçlanma süreleri hariç" ibaresinin hem 5 yıl için hem 900 prim gün sayısı için geçerli sayıldığı kabul edilmektedir⁴¹. Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin geçici md. 5/8 hükmü "*Kanunun yürürlük tarihinden sonra ölen sigortalıların hak sahiplerine Kanunun 32'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre ölüm aylığı bağlanmasında aranan en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup toplam 900 gün prim ödeme gün sayısı şartlarının tespitinde, Kanunun yürürlük tarihinden önce yapı-*

³⁷ **Tuncay/Ekmekçi**, s.153. **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.169. **Alper**, s.359. **Başbuğ**, s.38. **Arıcı**, s.475. **Sözer**, s.497. **Şakar**, s.333. **Sümer**, s.252. **Uşan**, s.254. **Kuruca/Özdamar**, s.553.

³⁸ AYM E. 2015/10, K. 2015/93, T. 22.10.2015 Resmi Gazete Sayısı: 29525.

³⁹ **Elma**, s.379.

⁴⁰ **SGK**, Eğitim Notu, s.2.

⁴¹ Y.HGK. E. 2016/10-411, K. 2019/567, T. 16.5.2019. Y.HGK. E. 2017/21-3167, K. 2019/36, T. 29.1.2019. Y.21.HD. E. 2016/14382, K. 2017/1380, T. 27.2.2017. Y.21.HD. E.2015/12687, K. 2016/5875, T. 4.4.2016. Y.21.HD. E. 2015/9018, K.2016/3065 T.29.2.2016.

lan her türlü borçlanma süreleri de dikkate alınmaz.” Şeklinde dir. Kanaatimizce sosyal güvenlik hakkından faydalanmaya sınır getiren bir düzenlemenin yönetmelik ve/veya genelgede yer alması uygun değildir, ancak kanunla getirilebilir.

5510 sayılı Kanun md. 38/2’ye göre 18 yaşından önceki çalışılan süreler, sigortalılık süresine dahil edilmez. Şayet sigortalılık başlangıç tarihi 1.10.2008 öncesi ise 18 yaşını doldurduğu tarihe bakılmaz. Ancak sigortalılık başlangıç tarihi 1.10.2008 sonrası olan sigortalılar için 18 yaşın doldurulduğu tarihe bakılmaktadır. 5 yıllık sigortalılık süresinin tespitinde, sigortalının ilk defa sigortalı olduğu tarihten doğum tarihi çıkartılarak 18 yaşın altında çalışıp çalışmadığına bakılır. Ölüm tarihinden 18 yaşını doldurduğu tarih çıkarılarak sigortalılık süresi hesap edilir. Örneğin bir sigortalının;

Doğum tarihi	: 03/10/1993
İlk işe giriş tarihi	: 01/06/2010
Ölüm Tarihi	: 19/07/2016
Prim Gün Sayısı	: 1000 gün ise;
Ölüm tarihi	: 19. 07. 2016
18 yaşın dolduğu tarih	<u>:- 03. 10. 2011</u> =16 gün 9 ay 4 yıl

Bu sigortalının her ne kadar 900 günden fazla primi varsa da, 5 yıllık sigortalılık süresi şartı oluşmadığından hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmaz⁴². Ancak kişinin ilk işe giriş tarihi 1.10.2008 öncesi olsa idi, 18 yaşını doldurduğu tarihi belirleyip hesaba dahil etmeksizin 5 yıl 900 gün şartını sağladığından ölüm aylığı bağlanabilecek idi. Zira Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olan md. 4/1 (a) ve (b) sigortalıları için yalnızca yaşlılık aylığı bağlanmasında geçerli olan 18 yaş uygulaması, malullük ve ölüm aylıklarında uygulanmayacaktır.

C. AYLIK BAĞLANACAK STATÜNÜN BELİRLENMESİ VE MADDE 4/1 (B) BENDİ KAPSAMINDAKİ SİGORTALILAR İÇİN GETİRİLEN EK ŞART

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği’nin md. 60/3 hükmüne göre, md. 4/1 (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışmış olan sigortalıların hak sahiplerinin aylıkları, sigortalının en son tabi olduğu sigortalılık hâli esas alınarak bağlanır. Son sigortalılık hâline göre ölüm aylığı bağlanamaması durumunda diğer sigortalılık hâllerindeki hizmetlerine göre ayrı ayrı değerlendirme yapılarak, aylığa hak kazanacağı sigortalılık hâli esas alınarak aylık bağlanır.

⁴² **SGK**, Eğitim Notu, s.2.

Örneğin, 980 gün md. 4/1 (a); 300 gün md. 4/1 (b) kapsamında prim gün sayısı olan A'nın hak sahipleri, en son sigortalılık hali olan md. 4/1 (b) bendinden 1800 prim gün sayısını doldurmadığı için aylığa hak kazanamaz. Bu durumda 5 yıl-900 prim gün sayısı md. 4/1 (a) bendi kapsamında sigortalılığı bulunduğu için hak sahiplerine md. 4/1 (a) bendi kapsamında aylık bağlanacaktır. Fakat aylık miktarının hesabında md. 4/1 (b) bendindeki primleri de dikkate alınacaktır. Burada hak sahipleri 520 gün askerlik borçlanması yaparsa md. 4/1 (b) bendinden aylığa hak kazanabileceklerdir. Ancak borçlanma yapmaya zorlanamayacaklardır⁴³. Fakat borçlanma yapmak istemeleri durumunda md. 4/1 (b) bendinden kendilerine aylık bağlanabilecek koşullar sağlanırsa, en son sigortalılık halinden aylık bağlanması kuralı geçerli olacaktır.

5510 sayılı Kanun md. 32'ye göre, md.4/1 (b) bendine tabi sigortalıların hak sahiplerinin ölüm sigortasından aylığa hak kazanabilmeleri için, ölen sigortalının; en az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş veya 47. maddede yazılı sebeplerle kazaya uğramış, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış yahut bağlanmış bulunan malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı, sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş, durumda iken ölmüş olması gerekir. Bunun yanı sıra ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin her türlü borcunun olmaması veya ödenmesi şarttır. O halde ya sigortalı tarafından sağlığında hiçbir borcu bulunmamalıdır yahut hak sahipleri tarafından borcun "ödenmesi" gerekmektedir⁴⁴.

Öğretide md.4/1 (b) bendi kapsamında sigortalı olanlara ilişkin getirilen bu düzenlemenin eşitliğe aykırı olduğu ve isabetli bulunmadığı yönünde görüşler bulunmaktadır. Zira burada sigortalılar değil, hak sahipleri bakımından bir eşitlik karşılaştırması yapılmaktadır⁴⁵. Bizim de katıldığımız bu görüş uyarınca, bu soruna çözüm olarak aylıkların bağlanması, ancak taksitler halinde borçlara mahsup edilmesi gerektiği savunulmaktadır⁴⁶.

D. HANGİ KANUNUN UYGULANACAĞI SORUNU

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin geçici md. 4/2 hükmüne göre "(Değişik: RG-5/12/2017-30261) Kanunun yürürlük tarihinden önce ölen sigortalıların hak sahiplerine gelir veya aylık bağlanmasında, sigortalıya ilişkin koşulların tespiti ile gelir veya aylığın hesaplanması ve paylaşılmasında ölüm tarihindeki, hak sahiplerine ilişkin koşulların tespitinde ise hak sahibi olma niteliğinin kazanıldığı tarihteki Kanun hükümleri uygulanır." Buna göre 1.10.2008 tarihinden önce örneğin 1.9.2008 tarihinde ölen işçi A'nın eşine ölüm aylığı bağlanırken, A'ya

⁴³ **SGK**, Eğitim Notu, s.3. 2018/38 sayılı Genelge 2. Kısım 4. Bölüm 2.1.

⁴⁴ **Sözer**, s.466.

⁴⁵ **Güzel/Okur/Caniklioğlu**, s.623, dn.49. **Üçışık**, s.206. **Mutlay**, s.495.

⁴⁶ **Üçışık**, s.206. **Mutlay**, s.496.

ilişkin koşulların ve aylığın hesaplanmasında 1.9.2008 tarihindeki Kanun olan 506 sayılı Kanun hükümleri uygulanacaktır.

Çok önemli olan bu durumu şöyle de özetleyebiliriz: “**Ölüm sigortasında ölüm tarihindeki mevzuat esas alınır.**” Nitekim Yargıtay kararları da aynı doğrultudadır⁴⁷. Ancak bu durum 2017 sonrasında hak sahipliğine ilişkin koşullar bakımından farklıdır. Hak sahiplerine ilişkin koşulların tespitinde ise hak sahibi olma niteliğinin kazanıldığı tarihteki Kanun hükümleri uygulanır. Örneğin hak sahibi olan kızına, eşinden boşandığı tarihteki Kanun hükümleri uygulanacaktır. Ölüm 1.10.2008 öncesinde gerçekleşse de 5.12.2017 tarihinden sonra talepte bulunanların hak sahipliği sıfatı 5510 sayılı Kanunun 34. madde hükümlerine göre belirlenecektir. Konu 34. Madde izah edilirken ayrıntılı incelenecektir, mükerrer olmaması açısından burada daha fazla işlenmeyecektir.

5510 sayılı Kanunun “Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin bazı geçiş hükümleri” başlıklı geçici 1. maddesine göre; 1.10.2008 tarihinden önce 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olanlar, 5510 sayılı Kanunun md. 4/1 (a) bendi kapsamında; 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ve bu Kanunla mülga 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olanlar, 5510 sayılı Kanunun md. 4/1 (b) bendi kapsamında; 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabi olanlar, 5510 sayılı Kanunun md. 4/1 (c) bendi kapsamında kabul edilir. 506 sayılı, 1479 sayılı, 2925 sayılı, 2926 sayılı kanunlara göre bağlanan veya hak kazanılan aylık, gelir ve diğer ödenekler ile 5454 sayılı Kanunun 1. maddesine göre ödenmekte olan ek ödemenin verilmesine devam edilir. Bu gelir ve aylıkların durum değişikliği nedeniyle artırılması, azaltılması, kesilmesi veya yeniden bağlanmasında, 5510 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili kanun hükümleri uygulanır. 5434 sayılı Kanunla ilgili olarak da aynı sonuç doğmaktadır. Ancak Kanunda 5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş maddesi geçici madde 4’te düzenlenmiştir. Buna göre 1.10.2008

⁴⁷ Y.21.HD. E. 2014/6584, K. 2015/3591, T. 26.2.2015 “Mahkemece, davacının davasının kabulüyle davacının murisi H. C.’nin ölümü sebebiyle davacının askerlik borçlanması ile beraber 900 gün prim gün sayısını doldurduğu anlaşılınca, 1.4.2013 tarihinden itibaren ölüm aylığına hak kazandığının tespitine, aksine tesis edilen kurum işleminin iptaline karar verilmiştir. Hak sahiplerine yönelik ölüm aylığı tahsisinde sosyal güvenlik hukuku ilkelerine göre sigortalının yaşamını yitirdiği tarih itibari ile yürürlükte olan yasal düzenlemenin uygulanması zorunlu bulunmaktadır. Ayrıca davacının talebi toplam 900 gün maluliyet, yaşlılık veya ölüm sigortaları primi ödenmiş olduğundan ve 5 yıldan fazla sigortalılık süresi bulunduğundan 5510 Sayılı Kanunun 32. Maddesi kapsamında 1.4.2013 tarihinden itibaren ölüm aylığı bağlanmasına yönelik olduğundan davacının ölüm aylığı koşullarının bu duruma göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Davacı murisinin ölüm tarihi olan 18.12.2012 tarihinde 5510 Sayılı Kanun yürürlüktedir... Somut olayda, davacının murisi H. C.’nin her türlü borçlanma süreleri hariç 900 gün prim ödeme şartının gerçekleşmemiş olmasına rağmen davacının 1.4.2013 tarihinden itibaren ölüm aylığına hak kazandığının tespitine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.” Aynı yönde Y.10.HD. E.2010/9405, K.2011/7141, T. 12.5.2011.

tarihi itibarıyla 5434 sayılı Kanuna göre; aylık, tazminat, harp malullüğü zammı, diğer ödemeler ve yardımlar ile 5454 sayılı Kanununun 1. maddesine göre ek ödeme verilmekte olanlara, 5434 sayılı Kanun uygulanmaya devam edilir. Ancak, 5 ilâ 10 yıl arasında fiili hizmet süresi olan iştirakçilerden dolayı dul ve yetim aylığı almakta olanların, aylık ve diğer ödemeleri, 5510 sayılı Kanundaki ölüm sigortası için aranan şartları haiz oldukları müddetçe devam edilir. 1.10.2008 tarihinden önce iştirakçiliği sona erenlere 5434 sayılı Kanun uygulanır. Aksine bir hüküm bulunmadıkça; iştirakçi iken, 1.10.2008 tarihi itibarıyla md.4/1 (c) bendi kapsamına alınanlar, 1.10.2008 öncesinde 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup md. 4/1(c) bendine tabi olarak yeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır. 1.10.2008 tarihinden önce ölen ancak 5434 sayılı Kanuna göre ölüm aylığının bağlanabilmesi için yeterli prim ödeme gün sayısı olmayan sigortalının hak sahiplerinin, prim ödeme gün sayısı bakımından 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre ölüm aylığına hak kazanması halinde, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren, 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre hesaplanacak aylıkları, 5510 sayılı Kanunun ölüm sigortasına ilişkin 32, 34, 37. maddelerine göre ödenir.

Ölüm aylığı bağlanabilmesi için gerekli sigortalılık süresi ve/veya prim ödeme gün sayısına ilişkin sarih bir tablo aşağıda sunulmaktadır⁴⁸.

Ölüm Aylığı Statüsü/Uygulanacak Kanun	Ölüm tarihi	Ölüm Aylığı İçin Gerekli Prim Süresi
4/I-a veya 4/I-b veya 4/I-c	30.09.2008 sonrası	En az 1800 gün prim ödenmiş olması (4/I-a kapsamındaki sigortalılar için her türlü borçlanma hariç en az 5 yıl sigortalılık süresi bulunması + 900 gün prim ödenmiş olması)
Emekli Sandığı (5434)	Ölüm tarihinin önemi yok	En az 10 yıl (3600 gün) prim ödenmiş olması (5 yıl/1800 gün prim ödemesi varsa 5510, m.32 ve m.34 kapsamında aylık bağlanır.)
SSK	01.10.2008 öncesi	Toplam 1800 gün prim ödenmiş olması veya 5 yıl sigortalılık süresi bulunması ve en az 900 gün prim ödenmiş olması (borçlanmayla tamamlanabilir)

⁴⁸ Özdamar, s.2.

Tarım SSK (2925 sayılı Kanun)	Ölüm tarihinin önemi yok	Toplam 1800 gün prim ödenmiş olma- sı veya 5 yıl sigortalılık süresi bulun- ması ve en az 900 gün prim ödenmiş olması (borçlanmayla tamamlanabilir)
Bağ-Kur	-04.10.2000 öncesi veya -08.08.2001- 01.08.2003 arası	En az 1080 gün prim ödenmiş olması (Eksik kalan süreler borçlanmayla tamamlanabilir)
	-04.10.2000- 07.08.2001 arası -02.8.2003- 30.09.2008 arası	En az 1800 gün prim ödenmiş olması (Eksik kalan süreler borçlanmayla tamamlanabilir)
Tarım Bağ-Kur (2926 sayılı Kanun)	-04.10.2000 öncesi veya -08.08.2001- 01.08.2003 arası	En az 1080 gün prim ödenmiş olması (Eksik kalan süreler borçlanmayla tamamlanabilir)
	-04.10.2000- 7.8.2001 arası -02.8.2003- 30.9.2008 arası	En az 1800 gün prim ödenmiş olması (Eksik kalan süreler borçlanmayla tamamlanabilir)
Banka Sandıkları (Aktif veya SGK'ya devir)	01.10.2008 öncesi	Toplam 1800 gün prim ödenmiş olma- sı veya 5 yıl sigortalılık süresi bulun- ması ve en az 900 gün prim ödenmiş olması (borçlanmayla tamamlanabilir)
Banka Sandıkları (Aktif veya SGK'ya devir)	30.09.2008 sonrası	En az 1800 gün prim ödenmiş olması (4/I-a kapsamındaki sigortalılar için her türlü borçlanma hariç en az 5 yıl sigortalılık süresi bulunması + 900 gün prim ödenmiş olması)